

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A kereskedelmi tárcza.

Soha kedvezőbb alkalom nem kínálkozott az ellenzéknek hevesnél-hevesebb támadásokat intézni a kormány ellen, mint ezekben a napokban.

A közelmúlt napok szenzációs botrányai, a korrupciónak a közélet minden terén való megnyilatkozása, s a kormány gyámoltalan magatartása akkor, midőn az ország legvitálisabb érdekeiről van szó: mindezek mintegy praedestinálják a kormányt, hogy a treuga Dei meghiusult a következtében egyesült ellenzék támadásainak célpontot szolgáljon.

A kereskedelmi tárcza költségvetése, — melynek tárgyalását a tisztelt ház éppen ma kezdi, egyébként is kitűnő tárcza az ellenzék kezében. A politikai esemény nélküli esztendőkből is sokat lehet vitatkozni a kispar folytonos és szinte kétségbeejtő hanyatlásáról, a nagyiparnak adott s a korrupció gyökereit képező igazságtalan állami kedvezményekről, a nagy vállalatok, gyárak, részvénytársaságoknak az igazságot kijátszó s a szocializmusnak melegágyul szolgáló üzemeiről, s egyéb, az ország nemzetgazdasági érdekeit komolyan veszélyeztető dolgokról, — de az idén a gazdasági kiegyezés megújítása különösebb érdekességet köl-

csönöz a máskor is igen könnyen támadható költségvetésnek.

Jogosan várhatta volna el az ország, hogy érdekeinket, amelyeket Bánffy elődei az Ausztriával megkötött előző gazdasági kiegyezések alkalmával elhanyagoltak, a jelen kormány a kínálkozó alkalmat felhasználva a kellő védelemben részesítse. Nos, ez a várakozás nemcsak hogy nem teljesült, hanem a kiegyezés küszöbön álló megújításánál kénytelenek leszünk még újabb kedvezményeket adni drága szövetségesünknek, Ausztriának.

Tudvalevő dolog, hogy 1867-ben, az első kiegyezés megkötésekor Ausztria volt a szorongatott fél, s Magyarországnak kellett loyaltást tanusítani a kiegyezés megkötésekor. Áldozatokat kellett hoznunk, idegen terheket magunkra vállalnunk, hogy ezáltal is bebizonyítsuk loyaltásunkat.

S most ez az Ausztria — ellenünk fordul, eléggé illoyalis egyhangu határozatot hozni, hogy bontassék fel az Ausztriának eddig is nagy kedvezményeket nyújtó kereskedelmi szerződés, és hogy hasson oda a kormány, hogy Magyarország újabb terheket vállaljon magára, Ausztria előnyére.

Kívánják a kvóta felemelését, — amelyet különben eddig is csak

udvarias szíveségből viseltünk, — s ennek fejében nem hajlandók teljesíteni jogos kívánságainkat a fogyasztási adók tekintetében. A járványokban bővelkedő legutóbbi évek sokat ártottak az ország állattenyésztésének, de ők, a mi szövetségeseink nem akarnak hozzájárulni az állategészségügyi egyezményhez, amelyvel valamennyire mégis lehetne segíteni a bajon. Az önálló jegybankhoz, amelyhez kétségbevonhatatlan jogot formálunk, a legkevésbé sem akarnak hozzájárulni, — egyszóval visszautasítanak mindent a legnagyobb merészséggel, s igen helyes logikával abban huzakodnak, hogy sikerülni fog a gyámoltalan magyar kormánytól újabb engedményeket kicsikarniok.

Ezeknek az újabb engedményeknek egyrészt Bánffy már előre is kilátásba helyezte, s valószínű, hogy Ausztria irányában sokkal szótartóbb lesz, mint velünk szemben.

Az ország legvitálisabb gazdasági érdekeiről lévén szó, az ellenzék támadás küzd, de félő, hogy a vita mégis eredménytelen lesz, s a jól iskolázott liberális többség minden kapacitálás helyett a maga irónikus nemtörődömséggel meg fogja szavazni a pénzügyi bizottság által természetesen elfogadásra ajánlott kereskedelmi költségvetést.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Alakok.

Írta: Dr. Mephisto.

Csodálatos, hogy ma, mikor a szép irodalomnak sokkal nagyobb szerepe és hatása van úgy az egyén, mint a közéletre, — a szépirodalmat igen gyakran és igen sokan vádolják, hogy eltévesztette szeme elől az igazi célt, a melyért a régiek küzdöttek.

Az iskolai poétikának az a meghatározása, hogy a szépirodalom célja a lélek gyönyörködtetése, — ma már nagyon elavult. Nincs Isten kegyelméből való író, aki erre törekednék, mindeniknek más a célja, akár öntudatosan, akár öntudatlanul: a lélek nemesítése.

Gondolom: ez nem csupán az új íróknak az elve, hanem a régieké is, — de a régiek közül csak az igazak. Mert több, mint valószínű, hogy néhai való jó Dugonics András olvasóinak gyönyörködtetésére törekedett színjátékaival és románjaival, — de nem merném Shakespeare-ről vagy Molié-ről feltételezni, hogy neki is az volt az ambíciója, hogy a közönséget két vagy három órán át gyönyörködtesse. Félreértések kikerülése végett kijelentem, hogy Dugonics Andrást nem sokkal tartom kisebbnek Molié-rénél, noha igen silány dolgokat írt, mert amily dicsősége Molié-renek, hogy remekműveket írt, épúgy dicsősége Dugonics Andrásnak, hogy egyáltalában írt. A magyar irodalom történetén egészen a klasszikusok koráig

valami nagyon kegyeletos szép dolog, — bevezetés az irodalom történetéhez, de maga még nem irodalom történet. Tudom sokan lesznek, akik ez állításomért szívesen megköveznének, de azt is tudom, hogy vannak olyan emberek is, akik előtt a sovinizmusnál többet ér az igazság.

A tágabb értelemben vett katharizist, a lelki megtisztulást állítván a szépirodalmi munkák legfőbb céljául: nyilvánvaló, hogy ezt a nemesbűlést nem annyira a meseszövének vagy a kolosszális gondolatoknak, hanem az alakoknak kell előidézniök.

Csodálatos, hogy a jobbizlésű emberek fel nem kaczagnak, ha látják, hogy a színész a színpadon hamis páthoszzsal erőlködik. De még jobban csodálkozom, ha látom, hogy egy novellát jónak mond valaki, mikor ennek a hőse vagy sohasem létezhetett, vagy hülye volt. A nagyszerű expozíció . . . a nagyszerű bonyodalom és kifejtett, magában véve még mit sem ér se drámában, se regényben, se novellában, — esetleg alkalmas lehet arra, hogy a maga drasztikus súlylyával hatást keltsen a kevésbé fogékony vagy a kevésbé gondolkodó tömegben, de a lélek igazi megtisztulása itt elmarad. Esetleg tapsolnak és lelkésednek, de a maradandó hatás — ugyszólván semmi.

Érdek-keltés tekintetében Othello, Romeo és Julia első helyen állanak. De a publikumot itt csak azok a tények ragadják meg, a melyek a színpadon szemeik elé kerülnek. s a hatást csak Othello, Romeo és Julia szörnyű tettei idézik elő. Az előadás után a publikum

szentül meg van róla győződve, hogy pl. az asszony-féltés rozsz és ostoba dolog, — de vajjon nem tudta-e ezt azelőtt is? Nem, maga Shakespeare tiltakoznék, ha azt mondanók neki, hogy ez a hatás volt az ő célja.

Visszont van Ibsennek egy sokat magasztalt drámája: Rosmersholm. Ennek a cselekménye semmi, A rosszul nevelt közönségnek nem kell, — az irodalmi delikatessék barátai s a gondolkodó emberek ellenben egyszerűen tüneményes műnek tartják. Van két alakja: Rosmersholm és Rebeka, akiknek a szerelmi történetét a nagyon sok erkölcsi miázmát magába lehelte közönség sehogyansam tudja megérteni, s nevet Ibsenen, aki főalakjait öngyilkosságba kergeti a nélkül, hogy összeházasítaná őket, mikor nincs egyetlen ember a világon, aki utját állná boldogságuknak.

A két legnagyobb drámái lángésznek ez a két darabja, Othello és Rosmersholm kitűnő példa arra, hogy nem a színpadi cselekvéseknek, hanem az alakok jellemének kell a hatást előidézni. A tett, a handabandázás, gesztikuláció, ölelés, csók, gyilkolás, stb. mindmegannyi színpadi kellék a gyöngébbek kedvéért, akik elálmósodnának, ha egy ember három órán át gesztikuláció nélkül drámát olvasna fel nekik. Ibsennek soha sem lesz olyan közönsége, mint Schakespeare-nak, de az Ibsené mindenkor intelligensebb lesz.

Az emberi lélek és az emberi jellem szünet nélkül fejlődik, hol előre, hol hátra, s ebben a hullámzásban igen nagy része van más egyéniségek behatásának. Óriási az a hatás,

A Bánffy-kormány helyzete.

A Bánffy-kormány helyzete mindinkább kedvezőtlenebbé válik, a miről Jósika és Fehérvári bárók feltűnő sok utazása tanuskodik. E miniszterek, kiknek feladatok mindig az volt, hogy udvari körökben befolyásukkal a simpatihát a jelenlegi kormány iránt fentartsák, ismét Budapestre érkeztek, de kételkedünk benne, vajjon jó hírt hoztak-e? Az a néhány szavazatnyi többség, amelylyel a kormánynak az ellenzék határozati javaslatát elvetni sikerült, eléggé bizonyítja a helyzet tarthatatlanságát. A kormány gyengeségét mutatja azon félénkség, amelylyel a heves vitákkal szemben viselkedik. Fél továbbá azon zavaroktól, melyeket a kiegyezés kérdése fog előidézni; az osztrák-parlament magatartása mindinkább kedvezőbb lesz az ellenzékre nézve, amelylyel a kormány a pártkiki befolyása alatt minden összeköttetést megszakított, hogy semmiféle komoly lépést nem tehet és szorult helyzetében a kiegyezést ideiglenesen egy évre akarja megkötöni. A kormány ügyetlensége ugyanis oly állapotokat idézhetne elő, a melyek az ezeréves ünnepet bizonyára megzavarnák. Kétséges azonban, vajjon e lépés megmenti-e a kormányt a bukástól.

A bécsi választások.

A bécsi községtanácsi választásokat a hó 27-ikén fogják kezdeni.

Az Osservatore Romano írja, hogy a választásokat azért halasztották el 27-ére, mert 22-én lesz a bécsi közigazgatási bíróság tárgyalása dr. Lueger Károly azon beadványa fölött, amelyben vádat emel a kormány ellen, mely jogtalanul oszlatta fel másodszer a községtanácsot. Ha a közigazgatási bíróság dr. Luegernek ad igazat, úgy nem lehet új választásokat elrendelni, mert akkor a második községtanács tagjai még most is tagjai a községtanácsnak: következképp dr. Lueger polgármesterré választása is érvényes. Badeni gróf különben csak azért nem erősítette meg a választást, hogy a »magyarok« antipathiját (?) Bécs ellen leküzdje. Badeni reményei azonban nem igen teljesedtek,

mert ime, Magyarország nem hajlandó hozzájárulni a kvóta fölemeléséhez. Ez okból tehát — ha a közigazgatási bíróság Lueger beadványa mellett határoz, úgy Badeni a polgármester választás megerősítését fogja a koronának javaslatba hozni.

Felekezetnélküli professzor.

Volt szó már lapunkban róla, hogy Posch Jenő, szolnoki főgymnáziumi tanár élni akart az új törvények által nyújtott nagyon is kétes jogokkal és bejelentette plébánosánál, hogy semmiféle vallásban nem hisz és azért felekezetnélkülivé lesz.

Mikor tárgyalták a felekezetnélküliségről szóló törvényjavaslatot, sokan rámutattak arra a veszedelemre, hogy kár lesz a vallástalanságra szabadalmat adni. A liberális kormány úgy sem hagyott már egyebet a népnek, mint a vallást; így elvész az is. Azt felelték rá hogy a lelkiismeretre nem lehet kényszeríteni semmit. Nem a népről van szó, hanem egy néhány »felvilágosodott« emberről. Hogy a nép, különösen a protestáns adófizető népnek ne legyen kedve felekezetnélkülivé lenni, kikötötték, — a liberális nagy dicsőségére — hogy őt esztendeig kell még fizetni az elhagyott egyháznak az adót. Hadd legyen nagyobb a szabadság!

Ennek a rövidlátó politikának korán mutatkoznak fanyar gyümölcsei. Az első felekezetnélküli gymnáziumi tanár egy nagy katolikus városban. És erre az emberre van bizva az ifjúság nevelése!

A dolog különben már a képviselőházban is megfordult. Vajay meginterpellálta a minisztert: hajlandó-e azt a jeles professzort olyan állásba áthelyezni, ahol nem árthat az ifjúságnak?

A miniszter nem felelt rá. Most értesülünk róla, hogy a pestvidéki főigazgató Hermann Ottó Szolnokra utazott ez ügyben vizsgálatot tartani.

Egyelőre megelégedéssel vesszük tudomásul, és kíváncsian várjuk a fejleményeket.

A balkáni kérdé s.

Boris herceg áttérése befejezett tény, a mely nemcsak Bulgáriára magára hanem Európára is nem csekély fontossággal bír.

Mindenekelőtt konstatálnunk kell, hogy a keleti orthodoxismus a catholicismussal szemben ismét egy újabb lépést tett különállásának megállapítására. Azonban ez nem annyira cél, mint eszköz volt Oroszország régi politikájának folytatására és mindenesetre az előbbi ténnyel sokkal fontosabb azon érdeklődés, amelylyel Oroszországra nézve mindenesetre különböző lett volna Boris herceg vallása, ha az áttérés által nem remélte volna, hogy befolyását Bulgáriára, a melyet Stambulov alatt elveszített, ez után ismét vissza szerezheti. E szempontból kiindulva Ferdinánd személye teljesen háttérbe szorult.

Maga azon eredmény melyet az orthodoxismus ezen lépés által elért, korántsem olyan nagy, mint azt sokan feltüntetni szeretnék, a keleti vallás most is hű maradt tradícióihoz, melyek a történelem egész folyamában arról tanuskodnak, hogy önállóan sohasem fejlődött, hanem mindig a politikának eszköze volt.

A porta pedig, mely e lépéshez Ferdinánd elismerésével segédkezett nyújtott, nem mutat valami nagy előrelátást, midőn Oroszország pozícióját a Balkánon megerősíteni törekedik. Oroszországnak jóindulata, melyet Törökország legutóbbi válságos helyzete alatt tanusított, nagyon kétséges és megfontolandó, vajjon e közbelépés nem volt-e ugyanazon törekvés kifo-lyása, mint a mely Oroszországot most is arra indította, hogy a czár egy áttérés árán felhagyja eddigi neheztelesével és békejobbot nyújt Ferdinándnak.

Egyes oroszbarát lapok örömköltői csak megerősítik nézetünket. Így a »Widelo« a szerb miniszterelnöktől cikket közöl, melyben írja, hogy a Balkán népeinek ezentul »Oroszországra bizalommal, mint alkalmazójuk és igazságos királyukra kell tekinteniök.

amelyet egy nem tuczat-ember egy másik nem tuczat-emberre gyakorolhat.

Hát még ha az egyiknek, akár jellem, akár tehetségbeli kiváló tulajdonai vannak! Nagyon alaptalan az a nézet, hogy csak nemes jellemű ember képes javítani az embert, hogy a rossz társaságnak okvetlenül romboló hatása van. Amennyi a hatás, épen annyi sőt még fokozottabb mérvű lehet a reakció, a melyet a hatás kelt. Csupa jó emberek társasága gonoszszá tehet valakit, viszont a morális posványban fetrengők közé kerülve is folyton nemesbbülhet az ember.

Az igazi kiválóságok azonban szerfölött ritkák az életben. Nem mindenkinek jut az aszerencse, hogy ne csupa közönséges emberek környezetében fussa meg élete pályáját. Ezeknek vigasztalással szolgálhatnak az irodalmi művek. Nem Pálffy Albert vagy, Vértesi Arnold novellái, hanem Shakespeare, Ibsen, Sudermann, vagy akár herceg Ferencz és Kóbor Tamás, írásai, amelyekből, ha esetleg gyengék vagy rossz-ak is, mindenütt kitetszik, hogy a szerzőik lehetősen jól ismerik az embereket, és mindenkor komolyan veszik az írásaikat.

Egy szépirodalmi munka amelyben igaz ember és jellem (akár jó, akár rossz) van rajzolva, mindig nagyobb kincs, még ha gyenge is, mint egy kitűnő tragédia azzal az »alapsz- mével«, hogy »ne ölj«, »szép műélvezett s a drámai technika minden eszközének ismeretével megírva. Utóvégre ez is szükséges, de nem szabad elfeledni, hogy olyan emberek is vannak, akik már maguktól is mernek gondolkodni.

Aki pedig gondolkodik: abban az emberben sohasem a cselekmény, hanem a jellemek fejlődése idézi elő a drámai hatást. Hiszen tudvalevő, hogy a drámai cselekmény maga a meg-

testesült konvencionálizmus; legfőlebb csak az ismert szinpadai eseménynek a variációja lehet benne új. Goethe írja valahol, hogy összesen harminczhat motívum van, amelyből drámát lehet építeni. Már pedig az eddig megírott drámák száma jóval több a harminczhat ezer-nél. A szinpadra vihető cselekményeknek ez a nagyon kis száma pedig már nagyon ki van merítve, annyira, hogy az új drámák átlagában már egyetlen jelenetnek az új volta is elég.

A szinpadai alakok azonban rengeteg sok félek lehetnek, — épenugy, mint az emberek. Még nem volt soha két egyforma lelkű ember a világon, s az egyet is óráról órára változik. változik. Ez a változandóság pedig sokkal inkább illik a lelki és a jellembeli tulajdonosokra mint a testeikre.

A drámai vagy a szépirodalom anyaga tehát mégis óriási: csak, »bele kell markolni« az életbe, s kiválasztania három-négy érdekes embert. Csak egyről nem szabad megelégednie: hogy ezeket az alakokat jól megfigyelje, s az igazsághoz hiven írja le. Ez már elég ahhoz, hogy a munkája jó legyen; s ha az alakokban igen nagy az egyéniség, s ez az egyéniség kifejezésre is jut olyan tettekben, és elhatározásokban amelyek csak nem közönséges emberek sajátjai lehetnek, — akkor a szépirodalmi munka nemcsak jó, de érdekes is lesz.

A drámában és az összes szépirodalmi művekben tehát az igazi, benső és maradandó hatást a jellemeknek és ezek fejlődésének kell előidézni. Ez az egyedüli eszköz az ideális katharzia létrehozásához, amelyre még Zola is törekszik, s ez az egyetlen cél mely létjogosultságot adhat valamely szépirodalmi műnek. Az az elavult álláspont, hogy a szépirodalmi mun-

kának főcélja a gyönyörködtetés, ma már csak a — porno grafikus termékekről mondható el. Ezekről pedig ne beszéljünk.

A »modern« szépirodalomnak — értve a jobbikat — éppen ez az ereje, hegy megistette hivatását.

Igaz, hogy ma már helyet kér a szépirodalom még a filozófiában is (pl. Ibsen) de ezt megtette Shakespeare is (Hamlet), anélkül hogy valaki költőietlennek tartani merte volna. Sőt éppen a filozófiai elemek felhasználása a szépirodalomban ma ép oly szükségesség, mint volt az első renaissance előtt. Az okvetlenül bekövetkezendő, a második renaissance előtt a művészetek és a költészet vajudása, haladása és terve kinövésai nem nagyobbak mint voltak negyszáz évvel ezelőtt, — és most az irodalom ép oly részt kíván magának a kulturális és társadalmi átalakulás munkájában, mint akkor. Ebben a munkában nagy tényező a modern szépirodalom, s boldogok azok, akik hallják benne egy jobb jövő zenéjét. S ez az az igazi gyönyörködtetés amelyet előidéz a modern szépirodalom, anélkül, hogy törekednék rá.

Sokkal közvetlenebb a hatás amelyet a modern írók az egyévi jellemre gyakorolnak. Átalakító, előítélet-romboló, s új nézeteket, új, helyesebb meggyőződéseket alkotó munka ez, amelynek főnséges a célja: teremteti ember-ideálokat. S ha nem sikerül is a munka amaga tökéletességében — mégis van benne valami fölséges, valami isteni, amelyért érdemes volt küzdeni.

Ezért gondolom, hogy mindenki nagy író, akinek nemcsak egy alakja is, mely maradandó morális hatást idézett elő az olvasók egy bizonyos intelligensebb osztályában.

Ezzel szemben a »Svoboda« kétkedéssel fogadja azon előnyöket, a melyet az orosz barátság nyújtani fog és Ausztria-Magyarország politikáját teszi felelőssé a következményekért, mert annak idején nem támogatta eléggé Stambulovot, sőt annyira megy, hogy vádolja, mint-ha Stambulov eltávolításában közreműködött volna, a mi azonban nélkülöz minden alapot. Végül Oroszország céljairól tanuskodik az Oroszország belgrádi követének eljárása, ki azon esetleges nehézségekkel szemben, a melyek Oroszországnak új beavatkozása által származhatnak. Szerbiát Oroszország legjobb indulatáról és támogatásáról biztosította.

Ferdinánd egyelőre elérte célját: Anglia kivételével immár az összes hatalmak elismerték souvertin fejedelemnek. S ha Londonból is megérkezik az elismertetés, Ferdinánd utazik konstantinápolyba a szultánhoz, volt hűbérurához.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 20.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Esterházy Kálmán gr., Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., miniszterelnök, Wlassich Gyula, Darányi Ignác, Daniél Ernő.

Napirenden van: a közoktatásügyi tárcza költségvetésének folytatódó tárgyalása.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Napirend előtt felszólal

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Határozati javaslatot nyújt be az Ausztriával kötendő egyezség tárgyában a quóta-bizottság kiállítását illetően.

Elnök: Ki fog nyomtatni és napirendre fog tüzetni.

Következik a közoktatásügyi tárcza költségvetésének folytatódó tárgyalása.

A közalapítványok tételénél szól

Várady Károly: A közalapítványi intézetknél nem hivatott elemek kiszorítják a hivatott elemeket. Kéri a minisztert, hogy e vizsás állapoton segítsen.

Elnök: A tétel maga meg nem támadtavan, a ház azt elfogadja.

A képzőművészeti múzeum átmeneti kiadása tételénél szól

Szederkényi Nándor: Az országos képtár ügyében parlamenti vizsgáló-bizottság kérésére az ellenzék részéről, de a többség azt mellőzte. Az országos képtár igazgatójának dolgai fölött a bíróság van hivatva itélni, s ezzel együtt az egész képtár ügye a bíróság előtt van, miért pártja nevében is kijelenti, hogy a tételt nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Szólásra senki sem levén följegyezve, elrendeli a szavazást.

A ház a tételt elfogadja.

Következik: a közoktatásügyi bizottság jelentése a vallás- és közoktatásügyi miniszter jelentése tárgyában a közoktatás állapotáról.

Teleky Sándor gróf, előadó: A bizottság a miniszter jelentését elfogadásra ajánlja.

Veress József: Örömmel fogadja az előadó azon jelentését, hogy jövőre a költségvetésben közművelődési és közoktatásügyi célokra nagyobb összegek fognak felvételni. A miniszteri jelentésre megjegyzi, hogy kifejezései nem szabatosak, s erre nagyobb gondot kér fordítani. Kéri a minisztert, hogy jövő évi költségvetésében a tanítóképzők népességét osztályonként is mutassa ki. Kéri a minisztert, hasson oda, hogy a tanítók által a nyugdíj alapra kivetendő 15 kros tételek maradjanak el. A tanítók nyugdíjainak megállapításánál nagyobb méltányosságot kíván a tanítókkal szemben, s kéri a minisztert, hogy a nyugdíj-bizottságot úgy állapítsa meg, hogy abban képviselve legyenek úgy az iskolafentartók, mint magok az érdekeltek is. Határozati javaslatot nyújt be, melynek értelmében a ház utasítsa a kormányt, hogy a tanítói nyugdíjak megállapításánál alapul vett

összegeből úgy az iskolafentartókat, mint az érdekelteket értesítse.

A jelentést különben tudomásul veszi.

Wlassich Gyula kultuszminiszter: Veress József kívánságai a jelentésben foglalt terminológiákat illetően szöveg helyesnek találja, s gondoskodni fog arról, hogy jövőben a kifejezések megfelelőek legyenek. A 15 kros tételekre vonatkozólag a maga álláspontját, Várady Károly interpellációjára felelvén, világosan kifejtette.

Elnök: Szólásra senki sem levén följegyezve, a vitát bezárja.

Wlassich Gyula: A maga részéről Veress József határozati javaslatát elfogadja.

Elnök: A ház a javaslatot tudomásul veszi, s a benyújtott határozati javaslatot elfogadja. Ezzel a kultusz tárcza költségvetése be van fejezve. (Eljenzés.)

Következik

a kereskedelemügyi tárcza költségvetése.

Naményi Ambrus előadó: A kereskedelemügyi tárcza költségvetését általánosságban elfogadásra ajánlja.

Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter: Az ipar és kereskedelemre fordított összegek a legszűkebb korlátok közé vannak szorítva. Hazánkban 417 iparvállalat részesül állami támogatásban. Az újabb időszakban azonban olyan államban is, hol az iparvállalatok állami kedvezményben nem részesültek, ilyenek nagyobb számmal keletkeztek, mint nálunk. Ez a tény mutatja, hogy az ipari vállalatok segélyezését továbbra is fenn kell tartani. Ami a nagy ipart illeti, annak sorsa hazánkban annyira-mennyire biztosítva van, míg éppen ennek konkurrencziája miatt a kisipar helyzete igen mostoha, ámbar a kisiparágaknak egész sorozata van, mely a nagyipar konkurrencziája mellett is igen szépen tud prosperálni. Utasította közegét, hogy tanulmányozzák ezen iparágakat. Szükségesnek tartja a kisiparnak a szakképzettség emelése, a hitelképeséget és a gépek mellett a szerszámok használatát.

A szakképzetésnek tényezői az ipariskolák; melyekre nézve keresztül vitte eddig is, hogy a nagyobb ipariskolák államosítottassanak s azokban a szakoktatás állami felügyelet alá helyeztessék. Intézkedett ipari szak- és tankönyvek megírása iránt, melyek eddigél nem léteztek.

Végül több új ipari iskolát állított fel, s az ipariskoláknak gyakorlati oktatása feletti felügyeletet a kultuszminiszterrel történt megegyezés folytán, saját hatáskörébe vette föl. Szükségesnek tartja, hogy még több ipari iskola állíttassék föl és pedig gépész iskolák Fiumében és Temesvárott. Kibővíteni óhajti a meglévő ipari szakiskolákat Kassán és Budapesten.

Második alapfeltétel a kisipar virágzásának, hogy a kisiparosok hitelképessége emeltessék. A nagyobb vállalatok segélyezésére fordított összegeket kell elvonni lassanként azoktól, t. i. azok megerősödésével, s az így nyert összeget véli a kisipar emelésére fordítandónak.

Attér azután a kereskedelemre. A vám- és kereskedelmi szerződés kellő határok között leginkább megfelel az ország érdekeinek, s a kormány azért tárgyalásokba bocsátkozott a vám- és kereskedelmi szerződés megkötése tárgyában. Ezidőszert azonban erről még nem nyilatkozhatik, de kijelentheti, hogy az alkudozásoknak határt szab a kormányra nézve az ország érdeke, s mihelyt az alkudozások eredményre fognak vezetni, azonnal jelentést fog tenni a háznak.

Szükségesnek tart egy novelláris intézkedést a mértékhitelítésről. (Derűtség.)

Előnyösnek tartja a múlt évben a gyapjuakcióra vonatkozó kezdeményezést s odatörekszik, hogy Budapest a gyapju tekintetében európai piaccá emeltessék.

A kereskedelem előmozdításának főtenyezője a tőzsdének oly módon való szervezése, hogy az maga iránt bizalmat keltsen. Okvetlenül szükségesnek tartja, hogy azon kérdést, melyek a tőzsde oly irányu szervezésére irányulnak, hogy az maga iránt általános bizalmat keltsen, tanulmányozzák s a kérdés megvitatása tárgyában szaktanácskozmány hívassék egybe. Megbeszélés tárgyát képezne az is, hogy a tőzsdei ügynökök és tőzsdetagok fegyelmi ügyei hogyan volnának elintézendők.

Az ipar és kereskedelem érdekeivel legrosszabb összefüggésben álló intézmények, a

posta-, távirtda- és távbeszélő, évről-évre emelkedőben vannak. A posta feleslege a múlt évben már 4200000 frt. E téren szükséges, hogy a szolgálat tökéletesítése érdekében új intézkedések tétessenek. Már addig is felállított egy központi igazgatóságot vezérigazgatóság címmel.

Bizonyos mértékben, mostoha mértékben voltak apostá és távirtdánál alkalmazott altisztek és szolgák, akik között elégedetlenség mutatkozott, amelyet szóló indokoltnak talált, s anyagi helyzetüket javítani igyekezett. Az altisztek sorsának javításánál felemlíti, hogy az éjjeli szolgálatban levőket kapupénzzel is ellátják. (Derűtség a bal- és a szélsőbaloldalon.) Az altisztek és szolgák anyagi helyzete azonban még mindig javításra szorul, ami lassan keresztül is fog vitetni.

A posta- és távirtda intézmény fejlesztésére több intézmény behozatolát tartja szükségesnek.

Ugy az ipar, mint a keresk. érdekével legszorosabb kapcsolatban állanak a közlekedési eszközök. Az állandó utakat illetően megjegyzi, hogy az állami utak egyrésze törvényhatósági kezelésbe megy át, s viszont az állam is vett át saját kezelésébe törvényhatósági utakat, de a törvényhatóságoktól átvett utak száma nagyobb, s így az állami utak száma növekszik.

A múlt évre alakult magyarhajózási társulatról szólva, megjegyzi, hogy az prosperál és életképesnek bizonyul. Szükségesnek tartja a vasutak és hajózás közötti szoros összeköttetést, mi a kereskedelemnek nagy előnyére fog válni. A folyamhajózást állítólag megemlíti, hogy a vaskapu szabályozása befejezéséhez közeledik, sőt annak egyes részei már teljesen be is fejeztettek.

A tengeri hajózás előmozdítására nézve messzemenő intézkedések tétettek. Intézkedett a hajógyarak szaporítása iránt. Rövid idő alatt törvényjavaslatot fog benyújtani a kikötők rendezéséről.

Az államvasutak kiterjedése folytonos emelkedőben van.

A 36694000 frtnyi előirányzat főlöleg ugyan nem mondható egészen soknak, de megfelel a tényleges szükségnek. Ez előirányzat megállapításánál az 1894. évi forgalom vételet alapul, mely ugy összeségében, mint részleteiben ismeretes. Az előirányzott főlöleg csekélyebb volta különben a nagyobb kiadásoknak tulajdonítandó, melyek beruházásokra fognak tétetni.

Attér azután az előirányzat részleteire és pedig először a bevételi előirányzatra.

Foglalkozni kellett a szomszédos forgalom díjszabásának revíziójával. Nem annak olcsósága miatt, hanem azért, hogy a nagyobb központokon annyira megszorítottak az utasok, hogy gyakran lehetetlenné tették a menetrend pontos betartását, miért is a szomszédos forgalom módosítását tartotta szükségesnek, és körülbelül 200000 frtot tesz azon összeg, mely ily módon mint többlet az állampénztárba be fog folyni. Az összes utasoknak mintegy 1/10-ed része a módosítás által nem fog nagyobb viteldíjat fizetni, sőt ellenkezőleg még az eddiginél is kisebbet.

Dániel Ernő beszéde után az elnök öt percze felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Kossuth Ferencz állott fel és kérte a házat, hogy beszédét holnapra halaszthassa.

TÁJÉKOZTATO.

- Február 23. A biharmegyei kereskedelmi, ipar, termény és hitelbank közgyűlése d. e. 9-kor
 29. Biharmegye központi választmányának ülése.
 Márczius 1. Ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10-kor.
 5. Voniga Dávid sajtópöre.
 8. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása
 11. Hoffer Géza sajtópöre.

UJDONSÁGOK.

* A szinügyi bizottság ülése. Nagyvárad város szinügyi bizottsága f. hó 22-én, szombaton délután 4 órakor a városház tanácstermében ülést tart. Tárgy: A várositanácschoz a szinház építési szerződés tárgyában a Felner és Helmer cégtől beadott módosítások feletti tanácskozás.

* **Ováció Zichy Jenő grófnak.** Zichy Jenő gróf, ki tegnap tért vissza oroszországi utjáról, ma Dániel kereskedelmi miniszter beszédje elején ment a képviselőházba, ahol is a ház minden oldaláról zajos éljenzésekkel fogadták, úgy hogy a miniszternek beszédjét abban kellett hagyni s azt csak az éljenzés lecsillapulta után folytathatta.

* **Eljegyzés.** Sindler Frigyes budapesti m. á. gépgyári hivatalnok eljegyezte városunkból Özv. Róza Jakabné leányát Annuskát.

* **Az öreg honvédek segélyezése.** A nagy idők derék harczosainak, az 1848/49-iki honvédeknek a király s a nemzet gondoskodott alapról, melyből az elöregedett honvédeknek kellene segélyezni, hogy ne legyenek kénytelenek koldustarisnyát öltetni a nyakukba s végig kéregetni az országot. Tényleg segélyeznek is belőle ilyen elaggott szabadságharczosokat, de nem sok köszönet van benne. A formáság, melylyel a segélyezések körül eljárnak, illusoriussá teszi a magasztos célt s számtalan esetben megfosztja a segélyezésre érdemes volt honvédek attól a csekély összegtől, a mi a rendelkezésre álló alapról jutna számukra. Azzal akartak segíteni a honvédségügyén, hogy nemrég a miniszterelnökség hatáskörébe vonták a segélyezést. Az eredmény azonban már is eléggé igazolja, hogy a dolog mostan sincs jobb kezében. Ezt bizonyítja az alábbi eset. Nagyváradon nemrég elhalt Blahó József 48/49-iki honvéd aggastyán, aki minden rokon nélkül a honvéd-alap alamizsnának is csekély segélyezéséből és ismerősei jószívűségéből tartotta fenn magát. Eltemetéséről, egyik volt honvéd százados bajtársa Papp József gondoskodott. Mivel az illető maga is szerény viszonyok között él, a 48-as honvédek részére megállapított 15 frt temetkezési költség megtérítéséért folyamodott a miniszterelnökséghez, hogy legalább ez az összeg térüljön meg az általa fizetett temetkezési költségből. De a miniszterelnök ur a kérelmet elutasította, mert a formáságot be kell tartani; egy miniszteri rendelet pedig azt írja elő, hogy a horribilis temetkezési járuléka: 15 frt felvételére csak az elhunyt özvegye, vagy törvényes utódai jogosultak. Azokat a szegény elaggott honvédek, akiknek nincs senkijök, temettesse el a város, vagy dobják úgy ki négy szál gyalutlan deszka közt. Az agg honvédek sora napról-napra gyérül, nem messze az idő, mikor a szabadságharc hőseinek utolsója is örök álmra hunyja szemét, nem értjük tehát azt a kegyetlen fukarságot, melylyel a honvéd-alapot kezelik. Elkövetkezik az idő, mikor megszűnik az alap czélja; mit akar akkor vele a miniszterelnök. Ugy látszik erre az időre számított a mikor saját hatáskörébe vonta az alap kezelését. Bizony jó is volna az a tekintélyes összeg — választási czelokra . . .

* **Visszavont büntetés.** Egy izben megemlékezünk arról a párbaj-járványról, mely a most folyó tanév mult felében grasszált a debreczeni jogakadémia hallgatói között. Az igazgatóság néhány hét előtt komolyan hozzáfogott az epidémia kiirtásához és felkérte az ügyészséget, hogy nevezze meg mindazokat a joghallgatókat, akik ellen a mult félében vívott párbajok miatt az eljárást folyamatba tette. Ilyen módon tizenhat jogász került proskripczióra. Az akadémia igazgatósága azután hozzáfogott a megbüntetéshez is, amennyiben az összes párbajozókat kizárta az intézet kebeléből. Ez a drákói szigor természetesen általános visszataszítást szült, tekintve, hogy nálunk még a miniszterek is párbajoznak és pedig büntetlenül. De éppoly kevésbé helyeselhető most az igazgatóság bünbánata. Megtették ugyanis azt, hogy a büntetést egyszerűen visszazívták és tudomásukra hozták a kizárt hallgatóknak, hogy adjanak be kérvényt, amelynek alapján visszafogadják őket az akadémiába. A recepczió ilyen módon már keresztül is ment, és így esett a debreczeni jogakadémia igazgatósága az egyik végletből a másikba, a nélkül, hogy a párbajozás megakadályozására valamit is tett volna.

* **Szeged dícsérete.** Szeged városa tudvaleg legelől jár az ország nagyobb városai között a milleniumi emlékek felállítására dolga-

ban. Az ezredéves alkotások sorába felvette Szeged egy Szent-Háromság szobrának építését is a szobor elkészítésével Köllő Miklóst bízták meg. Köllő a szobor mintáját már be mutatta a városnak. A szobrot akkor állítják fel, mikor szeptember hó 6-án a közművelődési palotát, a fa és fémipar szakiskolát, a felsőbb leányiskolát s a vasutasok óriási nagy internátusát megnyitják.

* **A vidéki muzeumok.** A közoktatásügyi-miniszter által összehívott orsz. muzeum és könyvtárbizottság utolsó értekezletén, mely Széll Kálmán elnöke alatt összeült, a nyomdatermek köteles példányain kívül az összes hazai muzeumok és könyvtáraknak állam felügyelet alá helyezésére nézve törvényjavaslatot kellett volna tervezetbe hozni. Mivel azonban a hosszas tanácskozások miatt az idő előhaladottsága folytán a vidéki bizottsági tagok továbbra itt marasztalni nem akarták: Berzeviczy Albert azt a kérdést vetette fel: vajon beleegyeznek-e a vidéki bizottsági tagok szűkebb bizottság kijelölésébe. Récey Viktor dr. kiindulván ama körülményből, hogy a fővárosi muzeumok és könyvtárak ugyis kellő felügyelet alatt vannak és az új törvényjavaslatban főképpen a vidéki muzeumok és könyvtáraknak állami felügyelet alá helyezése tervezetnek, a jelenlevő vidéki bizottsági tagok csak azon esetre nyugodhatnak bele egy szűkebb fővárosi bizottságnak ez iránybeli tervezetbe, ha ezt tanulmányozásul utóbb a bizottság vidéki tagjainak is megküldenek és az orsz. bizottságnak egy későbbi plenáris gyűlése elé tárgyalásra kitűznék. Berzeviczy Albert h. elnök a vidéki tagok nevében tett ezt a kijelentést helyeslőleg tudomásul vette, az időközben távozott Széll Kálmán által kijelölt szűkebb bizottság tagjait megnevezte, végül az ujjában egybehívandó teljes számú értekezlet másik fontos tárgyát az orsz. muzeum és könyvtárbizottságnak a közoktatásügyi miniszter által való állandósítását jelölte meg.

* **Veszedelemes házi szer.** A Szatmár városa mellett levő egyik hegyen az utóbbi időben több olyan betegség és haláleset fordult elő, melynek okát és diagnózisát nem sikerült megállapítani. Február 14-én egy családban öt ilyen betegségi eset támadt, melyből kettő halállal járt. Az orvos szénkéneg mérgezést konstatalt, mert e vidéken a szénkéneget mint házi szert használják.

* **Egy hős asszony halála.** Bilbija Petronja, ki Bosznia legujabb történetében oly nevezetes szerepet játszott, meghalt. Az 1874 és 1878-iki évek közti időben férjével Ilijával szervezve szervezte a boszniai felkelést, a török kormány magas díjat tűzött ki fejére. Majdnem két éven át folyton a hegyekben, erdőségekben lakott és mindenütt lelkesítette a lakosságot a felkelésre. Férjével együtt a legnagyobb viszontagságokon ment keresztül. Rut időjárás mellett néhány százyi ember kísérete örök nyugalomra a Poticejtől négy órányi távolságban levő temetőbe. Bilbija Petronja Banjalukában született és 46 évet élt.

* **A csökönys bankóhamisító.** A mult ősszel egy bécsi hentesné följelentésére letartóztattak egy Krauthauf nevű embert az anyjával együtt, aki a fia által hamisított bankjegyeket forgalomba hozta. Ez a Krauthauf most betetegen fekszik a bécsi fegyenc-kórházban, ahol az öngyilkosságnak egyik legkétségbeesettebb nemével akart véget vetni az életének: nem akart sem enni, sem inni. Egy betegpólo, aki ezt észrevette, jelentést tett a vizsgálóbírónak, aki azonnal kihallgatta a csökönys beteget. Krauthauf megvallotta hogy agyon akarja magát éhezteni, mert inkább meghal, sem hogy esztendőnél tovább raboskodjék — már pedig bizonyos, hogy többre itélék el. A vizsgálóbíró szigorúan megintette Krauthaufot s figyelmeztette, hogy ha tovább is makacsodik, erőszakosan fogják étetni és itatni.

* **Sikkasztó kocsis.** Régi, hűséges cseléd volt Schneider Gyulánál Nádra Pál. Rábízták mindent, nem fételték tőle még a pénzt sem. Így történt azután, hogy azt is megengedték neki, hogy ha valahova kocsival portékát vitt, átvehette az árát. Nádra Pál ei is járt egy da-

rabig becsületesen a dologban, de azután megszallta az ördög, nagyon megkivánta az idegen pénzt. A gazdája tegnap jött rá a turpisságra és bejelentette a rendőrségnél. Itt azután kiderült, hogy a kocsis kétszer is sikkasztott; először 1 forint 50 krajczárt, azután pedig 3 frt 5 krajczárt. A rendőrség az ügyet át fogja tenni a királyi ügyészséghez.

* **Öngyilkos kereskedő inas.** Egy istvánfalvi (szepesmegyei) koresmáros tizenhat esztendő fia, Treuhast Gyula kereskedő inas, mint iglói levelezőnk írja, bizonyítványt hamisított s abüntetésből való félelmében — mert a hamisítást följelentették — főbe lőtte magát. Három órai kínos szenvedés után meghalt.

* **Óvás a rabbiválasztás ellen.** A székelyhidi zsidó hitközség nemrég rabbit választott, amiből kifolyólag most egyenetlenség keletkezett a hitközség tagjai között. A rabbiválasztásra ugyanis nem hívták meg a nem Székelyhiden lakó, de a hitközséghez tartozó környékbeli zsidóságot, akik pedig szintén viselik a hitközség terheit s így csak a Székelyhiden lakó tagok szavaztak. A mellőzött kültagok az eljárást sérelmesnek találták s óvást adtak be a rabbiválasztás ellen, úgy a főszoigabíróhoz, mint az alispánhoz.

* **Baba a patakban.** A régi Aranyosszéken amelyből kikerekítették az új megyéket, ha a gyerekek nagy kíváncsian kérdezősködik, hogy honnan kerülnek elő a babák, ne a golyára hártásák a felelősséget a nagyok a sok kis fiúért, leányért, hanem azt mondják, hogy az árvíz hozta valamennyit. A gyerekek sem fogadnak el mindent készpénz gyanánt, még olyasmit se, amit inkább megértenek, mint a babák illetén expedicióját. Annál inkább fennakadnak ezen a különlegességen s egymást éri a sok kérdés: — Aztán nem fuladnak bele a nagy vízbe? Nem fáznak meg? Nem ütődnek bele a hid lábába? A sok kételkedő gyerek közül egy tordai kis leányka a napokban a saját szemével győződött meg arról, hogy a patak hozza a gyereket. Lenn játszott a kert végében a patak mellett, egyszer csak ujongani kezdett, mert észrevette, hogy a vízben egy picike embertársa uszik lefelé. Ujongva szaladt be az anyjához megjelenteni a dolgot:

— Babát hoz a patak, anyó!

És csakugyan baba: uszott elő a patakban. Két-három hónapos csecsemő. Az asszony segítséget kiabált össze és hamar kifogták a babát, de már mégis későn, mert egy-két perc mulva kiszervezett a gyöngye kis test a hosszú uszás után. A gyermek anyja hír szerint annyi időse, hogy még maga is hihet a mesében, csak tizenhat éves.

* **Zichy Jenő gróf utja.** Zichy Jenő gróf expediciójának fő czélja az volt, hogy adatokat gyűjtson az ott levő népnek s a magyar faj közvetlen rokonságára vonatkozólag. Amint Zichy Jenő gróf mondja, ezt a célt teljesen elérték s az expedíció e tekintetben fényes eredményekhez jutott. Bakutól Derbent felé nagyon sok régi várnak maradékára akadtak. Ezeknek a váraknak környékén odaváló vállalkozók petroleum forrásokkat kerestek s az így megkezdett ásások közben nagyon sok fontos régi tárgy került napvilágra, a melyek kétségtelen bizonyítékát adják annak, hogy ott volt a magyarok őshazája. Hatalmas, 50—60 öl széles gátak vezetnek a tenger felé s ezenkívül sok Kun-halom van a környéken, a mi mind arra mutat, hogy őseink állandóan tartózkodtak a Kaukázusban. Egyik legérdekesebb régi vármaradvány az ötszikla romja, a melyet az odaváló lakosság öt ujj dombjának nevez. Itt az ásások fontos tárgyakat hoztak napvilágra. Hatalmas bronz-edényeket találtak itt, három különböző nyelvű felirással. A felső felírás valószínűleg kínai, a középső meg berber. Az írás balról jobbra megy az edényeken. Ezeket a leleteket nem szabad sem eladni sem elajándékozni. A pristav — a ki szolgabírói

rangban van arrafelé — szigorúan megtiltotta a lakosoknak, hogy tulajdonuk a lelt tárgyakon. Zichy Jenő grófnak mégis sikerült hozzájutni több ilyen edényhez, amelyeket elhozott magával kaukázusi gyűjteménye számára. De a lakosság szokásai, házi eszközei is mind arra vallanak, hogy közeli rokonságban áll a magyar velük, úgy, hogy Zichy Jenő gróf a tapasztaltak alapján teljesen kizártnak tekinti azt a feltevést, hogy a finnekkel vagy a törökökkel állanak rokonságban. A talált edények és egyéb régi házi eszközök — melyekből sokat hozott haza a gróf — egészen olyanok, mint a szilágy-somlyói lelet tárgyai. Azt sem érdektelen felemlíteni, hogy a bakui polgármestert, a ki cserkesz eredetű ember s rendkívül nagy műveltséggel bír, Igricznek hívják. Tudvalevőleg Attila lantosait hívták Igriczeknek, de meg Magyarországon, Borsodmegyében is van egy Igric nevű falu.

* **Ott hagyta a családját.** Katona Sándor komádi-i lakos még a múlt év novemberében eltávozott Komádiból azzal, hogy Szatmárra megy kubikos munkára. Azóta híre sincs a szegény embernek. Felesége már megunta a számaözvegyeséget, no meg a féltékenységet is győtri férje olyan hosszú távolléte miatt s feljelentést tett a főszolgabíróknál, akinek kérelmére Katona Sándor országos körözését rendelték el. Katona 58 éves; különös ismertető jele: arca nagyon himlő helyes.

* **A dalárda próbája.** A zenekedvelők egyesülete kebelében fennálló dalárda, holnap szombaton este próbát tart, melyre a vezetője: Belezna Antal az összes tagokat felkéri, hogy teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* **A köztemetők rendezése.** A temetők rendezésének ügye már pár év óta foglalkoztatja a város vezetőségét. Azt vélik leghelyesebbnek, ha a Zöldkert és az összi temetőket, melyek közül az utóbbi nagyon elhagyatott állapotban van, bezárnák s Újváros részére általában a Boné-kuti temetőt jelölnék ki. A temetők rendezésére a miniszter határidőt tűzött, melyet időközben meghosszabbított. Most ismét leirt a belügyminiszter s utasítja a várost, hogy 3 hónaponként tegyen jelentést a temetők ügyében.

* **Névváltoztatás.** Teitelbaum József, Terézia, Regina és Gyula nagyszalontai illetőségű gleichenbergi lakosok vezetéknévüket »Béti«-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengette.

* **Jóváhagyott alapítvány.** Gyémánt Ignác és neje szegény iskolás gyermekek segélyezésére 1000 frt alapítványt tettek, s azt Nagyváradi város gondjaira bízták. A belügyminiszter értesítette a várost, hogy az alapítvány kezelési szabályzatát jóváhagyta.

* **Diákok diszmagyarban.** A fővárosi tanintézetek körében mindinkább tért hódít az az eszme, hogy a tanuló ifjuság a milleniumra magyar ruhát öltjön. Több iskola tanári kara maga jár elő a jó példával s már az ideai márczius 15-iki ünnepélyre magyar ruhát ölt. Az ösi viselet elterjedését nagyon megkönnyíti az, hogy két-három nagy szabó cég tett ajánlatot a fővárosnak s az iskolák igazgatóságának, hogy 25 forintért teljes magyar öltözetet állít ki. Ez az öltözet áll attilából, magyar nadrágból, rogyott száru csizmából és pörge kalapból. Az egész ruha szövetszálból készül s egyszerűsége mellett is izléses.

* **A tanárok ötödéves pótléka.** Minthogy a véglegesen kinevezett középiskolai tanároknak ötödéves pótlékokra a szabályszerű időben minden körülmények között joguk van; ezentul a pótlékokért az illetőknek nem kell folyamodni. A közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy ezentul az utalványozások az igazgatók, illetőleg a főigazgatók hivatalos jelentései alapján történjenek.

* **Az irgalom nevében.** A Töltésszél 170. sz. alatt lakó szegény család a jószívű emberek irgalmából már nem éheznek. A pillanatnyi nyo-

morból kisegítette őket a gyors segély; de a baj még nem múlt el róluk, a csekély összeg hamar elfogy, mert beteg is van a nagy családban. Jólteszik a kik fölöslegeiknek csak egy csekély részét is elküldik számukra. Tegnap Lukács István ékszerész küldött nekik 1 forintot.

Mire jó az új rend.

Változottság kedvéért mint mulattató, de azért igaz történetet, közöljük az alábbi józsu történetét, mely egyik kisebb városunkban a legkedvesebb tereferé tárgyát képezi most:

Sarkadi Ferencz városszerte ismeretes aglegény, kifogástalan magánhivatalnok belép a plebánia hivatalba.

— Plebános ur, házasodni szándéksom,
— Nagyon szép hogy végre rászánta magát.
— Jegyesemmel csakis egyházilag akarunk házasságra lépni. A polgáriból nem kérünk.

— De, domine spectabilis, jól tudja, az állam az ilyen házasságot semmisnek tartaná.

— Eppen azt akarjuk, hogy semisnek tartsa. Különös, gondolta a most már kíváncsivá lett plebános.

— De tisztában van-e uram a dolog következményeivel?

— Tökéletesen!

— Neje a kegyed nevét nem viselheti!

— Ez a legkisebb baj; van neki becsületes neve — kettő is.

— Hogy-hogy?

— Egyik a leánykori, a másik meg első férje után maradt reá.

— Aztán a gyermekek önnek sem nevét, sem vagyonát nem örökölhetik!

— Tudom, tudom, — feleli rendületlenül a hivatalnok.

A plebános hogy végre lerázhassa ezt a különös jegyest, előrukkol az öreg ágyuval:

— De hát az a bizonyos §. a 123. §.?

— Épen most akartam szövé tenni. E szerint a törvény 1000 korona pénzbírsággal sújtja plebános urat, ha »Tanusítvány« nélkül megesket bennünket — s odaolvasva a hüledező plebános elé öt darab százast bankót, mosolygósan hozzátevé: remélem, az ítélet nem lesz túlságosan szigorú, s a bankók egy részét még visszakapom.

— Kapitulálok, szölv a plebános és kérte az okmányokat.

Az ügy ennek ntána hamarosan megoldódott, azaz, hogy inkább megkötődött.

Egy hét alatt szép csöndesen egybekeltek, egyedül az egyház színe előtt.

Az anyakönyvi hivatalnok feléje se néztek; csak úgy 3—4 héttel az esküvő után mikor ott már a feljelentés tárgyalását javában várták.

A polgári tisztviselő ur, egyuttal polgármester is, igen lekötélő nyájassággal fogadta a vélt megtérteket; csak akkor képedt el, mikor az asszony, kinek első férje . . . igazgatósági titkár volt, — eléje tette özvegyi nyugdíjáról szóló nyugtáját, s kérte annak a szokásos záradékkal való ellátását.

— Hiszen ön többé nem özvegy, mondja a polgármester ur, nagyon is tágra nyílt szemekkel.

— Az állam előtt még az vagyok, volt a kurta válasz.

— Nosza, hamar ide a törvénykönyvvel!

Oda jött segítségül még »a helyetes« ur is.

És ámbátor

Két prókátor

Minden könyvét összehányta,

S minden írást széjjel tur is:

Ilyen ügyről . . .

Mitsem tud a corpus juris.

Félórái kinlódás és izzadáson lapozgatás után sem sikerült az új jogtudósoknak onné mást kiböngészni, mint hogy: oly kötés, mely nem polgári tisztviselő előtt történt, a törvény erejénél fogva semmi vonatkozásban sem tekinthető házasságnak.

Mit volt mit tenni? S avanyu arccal bár, oda kellett biz irni a nyugta alá:

Nyugdíjasnak életében létét és özvegy állapotát ezennel hivatalosan bizonyítom.

Reméljük, Sarkady ur és felesége az ezer forint fizetéséből és nyolcszáz forint nyugdíjból most már valahogyan éldegélnek.

A pénzbírságos lakzit úgy sem tartották, félév alatt kiherevik.

Ime, mire nem jó a polgári házasság!

Mit szól hozzá a kegyelmes belügyminiszter ur?

Alkolmány.

Lapunk egyes számai a következő áz-
letekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő.

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁰ r., személyvonat 3 ⁴⁰ d. u., 1 ⁴⁰ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁰ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyes- vonat 12 ⁰⁰ d. u., sze- mélyv. 3 ³⁰ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 8 ³⁰ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., sze- mélyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ³⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³⁰ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé ve- gyesvonat 4 ³⁰ reggel, 1 ⁴⁰ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁰ d. e. 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ⁴⁰ r., 4 ³⁰ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ósi-Kót-Gyoma felé sze- mélyvonat 6 ³⁰ r., vegyes- vonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől ve- gye-vonat 10 ⁰⁰ d. e. személ. vonat 8 este.

E G Y L E T.

A rabsegélyző-egylet ülése. A rabsegélyző egylet választmánya vasárnap, f. hó 23-án délelőtt 10 órakor a fogház épületben ülést tart. Az elnökség felkéri a választmány tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg az ülésen.

Uj egylet Komádiban. Komádi községben egymás után alakítják meg a társadalmi és humanus egyleteket. Legutóbb egy temetkezési egyletet szerveztek, melynek alapszabályait beküldték a jóváhagyás kieszközölése miatt az ispánhoz. Az új egylet élén Bácsi István áll, míg a jegyzői teendőket Kincses András végzi.

Ezredéves kiállítás.

**A budapesti kiállítók tárgyainak beszál-
litása.** A budapesti kiállítók fontos tájékoz-
tatót küldött szét az igazgatóság, a kiállítási
tárgyak beszálitása dolgában. Eszerint a kiál-
litandó tárgyakat márczius 15-ike és április
15-ike között való időben kell beszálitani. Hosz-
szabb rendezkedést, szerelést, alapozást vagy
felállítást igénylő tárgyak beszálitása már febr-
ruár 15-én megkezdhető. A tárgyak jegyzéke 3
példányban állítandó ki, két példány az átadás-
nál visszamarad, a harmadikon az átvételt fog-
ják igazolni. A kiállítási tárgyak a most emli-
tett árjegyzékek kíséretében az illető csoport-
felügyelőnek adandók át. A ki tárgyainak el-
árusításáról, gondozásáról és felügyeletéről saját
felelősségére maga vagy megbízottja útján kíván
gondoskodni, csak a számára megállapított te-
rületnek kijelölése végett fordul a kiállítás fel-
ügyeleti, illetve műszaki közegeihez. Minden ki-
állítónak fontos érdeke, hogy tárgyai a kitü-
zött határidőben okvetlenül beérkezzenek, mert
az igazgatóság csak így biztosíthatja az idejé-
ben való installációt, a rendes átvételt és ke-
zelést.

A külföldi sajtó a kiállításról. A kül-
földi sajtó mind sürűbben és terjedelmesebben
ír az Ezredéves kiállításról. Az igazgatóság
által szétküldött német és francia cikkeket
és közleményeket a történelmi csoportról, a
szállítási kedvezményekről és az ellátásról
ról számos nyugati és keleti lap közölte egész
terjedelmében. Eredeti cikkekkkel is sürűn ta-
lálkozunk, melyekben a kiállításban levő ünne-
pek és látványosságok soha nem látott fényt

hangsúlyozzák, nevezetesen a nagy német lapok, a londoni »Daily-News« és »Financial Post«, »Jewish Chronicle« az »Evening-News« (mely azt is jelenti, hogy sok angol készül a nyarat Magyarországon tölteni) az Aescandriai »Egyiptom Gazette«, Terjedelmes cikket találunk több párisi lapban (L. »Epogu« Le Petit Caporal« és a »Constitutionnel«) az Eszterházyak kincseiről, más párisi lapok tüzetesen foglalkoznak azzal, hogy a pápa is részt vesz a Milleniumban. Nagyon szép, diszes képekkel illusztrált cikket hozza történelmi kiállításról a dán Hver 14. Dag című szépirodalmi lap. A terjedelmes, meleghangú és ismereteket terjesztő közleményt Dr. Lázár Béla írta. Érdekes kérdést vet fel egy belgrádi napilap, a »Trgovinski Glasnik« (Kereskedők lapja), mely igen rokonszenves hangon kezdi a kiállításról szóló cikksorozatát és azt az óhajt fejze ki, hogy a földmivelőknek, munkásoknak, kisiparosoknak megadott rendkívüli kedvezményeket a szerbiai hasonhelyezetű látogatók is élvezhessék.

A sorozás vége. Az ezredéves kiállítás igazgatósági épülete ismét a rendes munkásság, kerékvágásába zökkent. Udvaráról, folyosóiról lépcsőházából eltűntek azok a napról-napra megújuló és változó csoportok a melyekben minden ember arcán ott ült a reménykedés és aggodalom kifejezése. Elmaradtak — noha még nem egészen és véglegesen, az álláskereső, ezek a kopott fekete kabátba bújt, nagybárá sajnálatra méltó alakok, akik végig szokták járni a ministeriumok, nagyobb hivatalok, bankok helyiségeit, s év száma annyi minister papírosát és okmány bélyegét fogyasztanak, amikből egész családok megélhetnének. A kiállításon a mai napon befejezték a sorozást, be van töltve minden állás és hivatal. Felügyelőket, felvigyázókat és öröket alkalmaztak, a kerti és éjjeli őrökkel együtt összesen 450 embert, Persze a míg négyszázötven olyan ember fordul meg a bizottság előtt, akik teljesen beváltak, majdnem háromezer embert kellett behívni, pedig már a behívandókat is nagyon megválogatták az okmányok, irások, polgári állásuk stb. alapján. Majdnem hétezer pályázó közül válogatták ki a behívandókat, s így is minden ötödik vált csak be. Az alkalmazottaknál nemcsak arra néztek, hogy elég intelligensek legyenek, hogy a közönséggel bántani tudjanak, hogy felvilágosításokat, utbaigazításokat adhassanak, s minél nagyobb nyelvösmeretük legyen, de arra is, hogy tetszetős figurák, jó képű, ne tulságosan öreg, se nagyon fiatal, derék szálás legények legyenek. Mint a katonáknál, hibás, vagy csunya arcu, rossz alakú embert nem vettek be. Különösen a történelmi csoportban kiszemelt örök, csaknem egytől-egyig derék, szálás, csinos arcu, hatalmas legények. Csak is az éjjeli őrnél volt a bizottság némileg elnézőbb. Az a huszonnyolc ember, aki éjszaka örökös majd a kiállításon, nem épen válogatott gárda. Az alkalmazottak márczius 1-én tartoznak az állásukat elfoglalni, s már ők végzik a kiesomálgolás, elrakás, elrendezés munkáját.

A kiállítási tárgyak biztosítása. Az ezredéves országos kiállítás igazgatósága hosszas tárgyalások után már annyira megállapodott a magyar biztosító társaságokkal, hogy már megkezdtek a kiállítási pavillonok és a kiállított tárgyak tűzkár ellen való biztosítását. A kiállított tárgyakat a kiállítási szabályzat értelmében a kiállító kiváságára az igazgatóság eszközli, s ez okon árjegyzékeket küldött szét, amelyen a kiállító nyilatkoznak az iránt, vajjon az igazgatóság közvetítésével akarják-e tárgyaikat biztosítani, vagy nem, s ha igen, milyen összeg erejéig. A biztosítási díj szokatlanul alacsony lesz, mindössze a biztosítási összeg hár om n e g y e d százaléka. Az igazgatóság figyelmezteti a kiállítókat, hogy ha a szétküldött árjegyzéken nem nyilatkoznak, a bejelentésök 6-ik rovatában feltüntetett összeget veszi a biztosítás alapjául, ha pedig a kiállító annak idején ezt a rovatot nem töltötte ki, tárgyaikat nem biztosítottaknak fogja tekinteni.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék Millye Gyula elnöklete alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Pintyuczka K. Lajos tüzvészokozás vétsége. Szilágyi Illés és néje személyes szabadság rongálásának vétsége.

Kállai Gáborné becsületsértés vétsége Thorma János idegen ingó vagyon szándékos megsértésének vétsége.

Lajos Mihály magán és közokirat hamisítás büntette.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 15

»Először is Mr. Browning sohasem volt rabszolgakereskedő, de ha még az lett volna is, a szentírásban csak az van megírva, hogy Isten a szülők vétkeit bünteti meg a harmadik és negyedik ivadékban, de nem a bácsikét és nénikét.«

»Kétes viccekkel nem ütöd el a dolgot. Senkise tudja honnan jött ez a te Mr. Browningod, se azt, hogyan szerezte óriási vagyonát; kétségkívül igaztalan uton.«

»Oh, Adél mi az igazságtalanság? Egy hódító, akit nem akarok megnevezni, tekintettel hazafias érzelmekre, azt mondotta: ha arra hogy nyerjünk, hunczuttá kell lennünk, hát legyünk. Miért ne tehetné magáévá egy üzletember a szálló — igét? Az aranyon nem látszik meg, hogy honnan került, s ha jó sok van belőle, befödöz, de mindent.«

»Theobald!« szólalt meg most a báróné, szokatlan határozottsággal »ilyen utálatos szofizmákat nem akarok hallani; még ha tréfa lenne is. Ha nem volnék meggyőződve arról, hogy Mr. Browning tisztességes, becsületes ember, ha nem erősítette volna Wesselhöft, aki eléggé ismerheti: hogy kifogástalan hire, neve van, — soha nem türtem volna őt házamban, soha nem vállalnám el menyemül hugát — még ha India minden kincse az övék volna is.«

»Mivel azonban csalhatatlan Wesselhöftöd mindkettőért jóáll, mit gondolsz az egész ügyről?«

»Azt, hogy ha más mennyet óhajtottam volna is magamnak ezzel is egész őszinién meg tudnék barátkozni. Tudod Theobald, hogy néhány év óta a legforróbb óhajvásom az, hogy meg házassodnál. Remélem, hogy egy asszony, aki jámbor és okos egyuttal, talán megadja neked azt, amire szükséged van. Aki egy hiten van veled s ez mellette szól. Nézeteidhez képest te vegyes házasságot is kötöttél volna ha vagyonra segít?«

»Kétségkívül!« nevetett a tiszt. Hiszen te anyácskám egy pillanat alatt buzgó katolikussá tetted volna.«

»Ne tréfájd komoly dolog fölött, Theobald. Az a kérdés most már: szereted-e Bessiet?« Eléggé szeretem arra, hogy jó férje lehessenek...«

»Nem,« tört ki végre Adél szenvedélyesen, »Nem Theobald ezt nem monthatod komolyan. Hogy viselnéd el te, épen te azt Mr. Browningot? Képzeld magad elé, amint asztalodnál ülve tarkaselyem zsebkendőjét nagy lármával használja, majd a levest telt képpel habzsolja, vagy német-angol keverék nyelven eldicsekszik, mily drágán vette ezt vagy azt a szép tárgyat drága Bessiejének.«

Theobald mosolygott; sodorgatta szép finom bajuszát; hízelt is neki, de mulatott is Adél haragos föllindulásán.

»Oh jég alatti vulkán, te, »gúnyolódék azután« mérsékeld haragodat. Én csak a hugát veszem el, nem Mr. Browningot.«

»Oh nem!« szolt közbe a báróné. ha Bessiet elveszed egyuttal kötelezed magad arra, hogy jötevéjét nevelőbátyját nagyrabcsülöd. Ezt csak talán meg mondta neked?«

»Bessie? ő még nem is sejtja a szerencsét amely reá várakozik. Eddig még mindent csak kettőnk végeztünk el, én meg az öreg. A dolog

még nem haladott annyira elő. Ki tudja kellek-e a leánynak.«

Hirtelenül nézett reá édes anyja.

»Ő kell-e, az ő szép fia? Alig pár percrezre parancsolta fel hibáit, s most ez mégis hihetetlennek látszott előtte.«

Adél egy véleményen volt vele.

»Mind a tiz ujját kinyújtja a mamzell utánad; mire azután megszerezted az aranygyapját, kisl, hogy Mr. Browning kalóz volt. Ez se riasztana vissza?«

A tiszt hangosan fölkaczagott.

»Az ártatlan Browning kalóz? Ez a gondolat remek!«

»Hát ha valamely meggyalázó tette sülné ki, azon is túl tennéd magadat?«

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Gróf Erdődy István meghalt.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.) Gróf Erdődy István, ki már hosszabb idő óta gyengélkedik, ma meghalt.

Szarnecsányi nem mond le.

Eperjes, február 20. (Saját tud. táv.) Arról értesülünk, hogy azon híresztelések, melyek szerint Szarnecsányi főispán megrongált egészségére való tekintetből állásától megválni akarna, minden alapot nélkülöznek.

Than Mór igazgató marad.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.) Az országos képtárban a képek nagyrészét már átvizsgálták, de ez oly óriási munkát igényel, hogy Than Mór az országos képtár ideiglenes igazgatója levelet intézett Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszterhez, melyben öregségére való tekintettel arra kéri, hogy mentse őt fel ezen állásától és fiatalabb erőt állítson a képtár élére, a ki jobban meg tud felelni a követelményeknek. A miniszter ugyan még nem nyilatkozott a kérdésben, de azért sok helyen már biztosra vették Than Mór távozását. Ma azonban Than kijelentette, hogy állásában hajlandó megmaradni. Így tehát az ügy befejezést nyert azzal, hogy a Wlassics-hoz intézett levelet meg nem történtnek tekintik és Than Mór megmarad az országos képtár ideiglenes igazgatójának.

Dinamitrobbanás.

Budapest, febr. 20. (Saját tud. táv.) Johanisburgban (Transvaal) óriási dinamitrobbanás volt. A szerencsétlenségnek nagyon sok áldozata van. Eddig 500 ember hulláját szedték ki a romokból. Azonkívül többen súlyos sérüléseket szenvedtek.

A zágrábi zászlósértők.

Zágráb, febr. 20. (Saját tud. táv.) A zágrábi zászlósértés miatt elítelt diákok ma szabadultak ki a fogságból. Kiszabadulásukkor ezerannyi sokaság fogadta őket, a kik a kiszabadultakat nagyovációkban részesítették. A tüntetők a magyarokat és Héderváryt abczugolták, míg a diákokat vállakra vették és úgy hordozták körül az utcákon lelkes éljenzéssel. A rendőrség tett ugyan kísérletet, hogy a tüntetést megakadályozza, de az óriási tömeggel szemben tehetetlen volt. A tüntetők közül többet elfogtak.

Közgazdaság.

A mezőgazdasági szövetkezetek.

I.

A szövetkezés képezi mai társadalmunk egyik főtenyezőjét, fontossága és előnyei annyira ismeretesek, hogy ezeket nem is kell bővebben bizonyítanunk. De feltűnő, hogy míg a kereskedelem és ipar terén számos szövetkezetet találunk, addig a mezőgazdaság e téren alig mutat valamit, pedig a közlekedés fellendülése, mely a világ legtávolabb eső vidékének terményeit is hozzá férhetővé teszi, fokozottabb igényeket támasztott a mezőgazdasággal szemben, a mely azon nagyobbrészt még ma is a régi idők szűk korlátai között mozog. A mezőgazdák, különösen a kisiparosok, a modern kultúra vívmányait nem ismervén, nem is alkalmazhatják és csupán a mostoha viszonyok nyomását érzik a nélkül, hogy helyzetükön segíteni tudnának, mert másutt keresik az eszközöket, a melylyel ezt elérniök lehetne, mint, a hol vannak. A föld termelő képessége mindinkább csökken, a termények ára pedig alább száll. Kisbirtokos mezőgazdánk nagy része pedig csak az árak emelkedésére gondol a helyett, hogy a termelőképeség fokozására törekednék.

A mezőgazdák feladata tehát első sorban a termelőképeség fokozása és az előállítás költségeinek kisebbitése. A maradiság, az apáktól örökölt régi formákhoz való ragaszkodás sok akadályt képez e téren. Pl. mióta Liebig fontos tételeit felállította, a melyeket »A kémia és fiziológia alkalmazása a mezőgazdaságban« című művében tárgyal, azóta folyton tart a harc a konzervatívok, — kik a közönséges trágyázást elégségesnek tartják és az új irány hívei között, kik e mellett még bizonyos ásványi anyagok alkalmazását is szükségesnek mondják.

Az utóbbiak Liebig azon sarkalatos tételére támaszkodnak, mely az a n y a g p ó t l á s elvét állítja fel. Világos azonban, hogy az ilyen szigoruan tudományos alapon nyugvó gondolkodás alkalmazása a természettudományok, különösen a kémia és fizika bizonyos foku ismeretét tételezi fel, a melyeknek megszerzése a mezőgazdák jelenlegi szervezatlenségén hajó törést szenved.

De nemesak a termelőképeség fokozását hanyagolják el, hanem a mezőgazdasággal kapcsolatos állattenyésztés terén is még mindig a régi nyomokon haladnak és nem ismerik sem az állatok tartására, sem a takarmány megválasztására és megszerzésére vonatkozó újabb eredményeket.

Ezek volnának teendőink első sorban. Vannak ugyan, kik mindezekről tudomást szerettek és talán alkalmazni óhajtják, de az ösztetartás minden hiánya lehetlenné teszi az anyagok jutányos beszerzését s így a mezőgazda földjének termelő képességét csak tetemes költségek árán emelhetné, a melyek az eredményyel nem állanak arányban. Csak ezután harmadsorban lehet beszélnünk a terményeknek a lehető legmagasabb áron való eladásáról.

Ezek megvalósítására azonban csak egy eszközt ismerünk, az egyesülést azaz szövetkezetek alakítását.

Mezőgazdaságunk emelésére szövetkezeteket kell alakítanunk, a melyek segítségével végrehajthatjuk azon feladatokat, a melyeket e célra felállítottunk. E szövetkezetek természetesen különféle alakban keletkezhetnek, akár mint takarékpénztárak, akár mint fogyasztási vagy gazdasági egyletek. A gazdasági egyletek vannak hivatva első sorban mezőgazdaságunk

fejlődésére befolyjni. Fő feladatuk az új eszmék terjesztése és a konzervativizmus megtörése. E célra legalkalmasabbak a gyakori összejövetelek, a melyeknél a fontosabb kérdések tárgyalhatók, továbbá a szakszerű felolvasások és a földmívelési (téli) tanfolyamok, a melyenket Németországban majdnem minden gazdasági egylet rendez. A kisbirtokos egyedül nem áldozhat annyit, hogy kétes eredményű kísérleteket tegyen, ha haladás egy újabb eredményéről van szó, de megtehetik ezt igenis a gazdasági egyletek. De maga a szakszerű gazdálkodás is annyi ismeretet követel, a melyet az egyén maga meg nem nevezhet. Hiszen rendesen ez ujtásainknak a halála. A különben helyes műtrágyázás korai vagy késői alkalmazása hány gazdát riasztott már vissza minden ujtástól?

Terményfőzsdé.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, február 20.

B u z a tavaszra, bácskai	7.17
» tavaszra, északi	7.18
» szeptember-októberre, bácskai	6.91
» szept.-okt.-re északi	6.83
R o z s tavaszra, bácskai	6.43
» tavaszra, északi	6.45
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.36
» jun.-jul.-ra, északi	4.37
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	11.80
» aug.-szept.re, északi	11.40

Bécs, február 20.

B u z a tiszai	7.55—7.85
» bányai	7.35—7.70
» bácskai	7.35—7.65
» szokványáru őszre	7.47—7.49
» szokványáru tavaszra	—
R o z s tiszavidéki	7.00—7.15
» szokványáru őszre	6.40—6.82
» szokványáru tavaszra	—
T e n g e r i magyar	4.70—4.80
Z a b, magyar kereskedelmi	6.45—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. február 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	99.20
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséjű sorsjegy-kölcsön	154.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.20
Oszták járadék papírban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	121.75
Oszták korona járadék	101.25
1860. oszták államsorsjegyek	148.—
Oszták magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbank részvény	421.—
Oszták hitelintézeti részvény	379.56
Oszták-magyar államvasúti részvény	367.50
20 f.ankos arany (Napoleonkor)	91.56
Német birodalmi márká	59.10 1/2
London vista	120.95
Páris vista	47.90
20 márkás arany	11.80

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.



HÍRES, VALÓDI 301 18—36

MARIACZELLI GYOMORCSEPPEK.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ címzett gyógyszerárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgörcs és kolikánál** évek hossza során át asználtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánynál oly hathatósaknak bizonyultak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségekkel — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriacelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfőzés, kolika, gyomorkatharus, gyomorgörcs, aránytalan nyálkaképződés, sárgaság, utalat és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörcs, székszorulás, elaugulás, a gyomor túlterhelése ételtek és italok által, májlep- és vesebetegségeknel (aranyér).

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferenciek klasiromának egy apátja Syriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Syriában és Palestinában csodálták, ki őt segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen cseppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főfőtisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kováts János, ki tényleg hosszú életét ezen cseppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, ki a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikerek mellett használtattak. Végül még megemlíendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkotórészei minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedvei, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Ázsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriacelli cseppek győzedelműen oldják meg, igen kellemes keserű ízűek és reggel éhgyomorra, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal bevendők (gyermekeknek csak egy kanáladrsznyt kell adni) és friss vízzel vagy vízzel borral lebitendők. Bevetelnek e cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell még jegyezni, hogy e cseppek folytonos használata által a fennb idézett betegségek bármelyike 2—4 hét alatt teljeseu megszűnik. Magától értelődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Használati utasítás.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérlették csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriacelli gyomorcseppekkel eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriacelli gyomorcseppek a legnagyobb gyógyszerelő bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeléül vörös az idenyomatott védjegy s aláírással ellátott papírba van csomagolva és minden üveghöz mellékelten használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriacelli gyomorcseppek a következő gyógyszerárakban kaphatók.

<p>Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városháza 9. Buttyán Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy., Apatin, Rátay Th. Apáca, Eötvös Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schaller A. Aranyos-Maróth, Bittó Károly, Aszód, Dózsa A. Baja, Hollós József, Nagy Sándor, Bánfalvy, Áaró Andrá, Baranya-Selye, Uvira Fr. Barcs, Kohut Sándor, Béla, Tannor János, Berettyó-Tjfalu, Tamási G., Bicske, Göllner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserevenyák Gy., Kanizs Odón, B.-Mágocs, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhád, Kramlik József, Bazin, Meisl Fr. Czegléd, Bohus Ed., Zalai, Csákova (Temes), Toldy Sándor, Cseney, Rutner J. Csepreg, Kokas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Göll Nándor, Tóth Béla, Mihálovics István, Dr. Rotschnek Emil, Tamásy Balás, Döb, Braumüller E., Diószegh, Vaday Ignác, Dobsina, Tíröcher, Dollova, Kos József, Dorozsma, Károcsy Károly, Dunapataj, Madra Pal, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowicki, Molitorisz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. Ózvegye, Buzáth L., Ermihályfalva, Mátray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,</p>	<p>Cornides K. Fekete Ardo, Szempák Géza, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zeiga László, ifj. Erreth János, Sipőc stván, Göbel Kálmán, Gödöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Beeskerek, Köllner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kani zsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Léker, Bolyos Gyula, Nagyvárád, Ember E., Molnár Lajos, Nyíry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlschmidt J., Hadházi, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyás H.-M.-Vásárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Németh L. Holics, Mülbauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszúfalva, Jekelius G. Hosszú-Pályi, Sárosvy Imre, Huszt, Keresztes József, Iglo, Gärtner Ealmán, Ipólyszag, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnas-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár, Czollner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánsebes, Müller J., Ristic, Kassa, Gállik Géza, Mogy Gusztáv, Molnár Lipót, Wandraschek Károly, Kecskené, Katona, Molnar, Farkas J. Bodogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Generich Károly.</p>
--	--

3022.
1896. számhoz.**Árverési hirdetés.**

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 24/2440. és tanácsának 19.418/895. és 3022/1896. szám alatt kelt határozata értelmében a következő ingatlan javak és pusztatelkek fognak az

1896. évi márczius hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor a városház nagytermében és délután 3 órakor

a helyszínén (Nagypiacz-tér) megtartandó nyilvános árverésen eladatni:

a) A város tulajdonát képező, Sztaroveszky-utezán levő »Korona« vendéglő épülete és beltelke, a hozzátartozó melléképületekkel együtt; kikiáltási ár 25.009 frt.

Ezen ingatlanra az árverés délelőtt 10 órakor a városház nagytermében fog megtartatni.

b) A Nagypiacz-térnek a Kossuth Lajos-uteza végétől a Széna-utezáig terjedő és a mérnöki ténnyen 4 számmal jelzett, 1222²/₁₀ m² területű pusztatelek a helyszínén; kikiáltási ár 4890 frtot 40 kr.

c) Ugyanott a mérnöki ténnyen 12. számmal jelzett, 942²/₁₀ m² területű pusztatelek; kikiáltási ár 1884 frt 40 kr.

d) Ugyanott a mérnöki ténnyen 11. számmal jelölt 1374⁸/₁₀ m² területű pusztatelek; kikiáltási ár 2749 frt 60 kr.

Az eladásra bocsájtott ingatlan javak és pusztatelkek csakis a kikiáltási becsáron felül fognak eladatni.

Árverelni szóval vagy zárt írásbeli ajánlat beadása mellett lehet.

Köteles árverelő a szóbeli árverésnél a kikiáltási ár 10%-át készpénzben az árverelő küldöttségi elnök kezeihez bánatpénzül letenni; az 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlathoz pedig készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban mellékelni.

A zárt ajánlatok ugy a Korona vendéglői épületek, mint a pusztatelkekre vonatkozólag

1896. évi márczius hó 5-ik napján délelőtt 10 óráig

lesznek az árverelő küldöttség elnökéhez beadandók s az ajánlatban világosan kiteendő, hogy árverelő az árverési feltételeket ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek ismeri. A kitűzött határidőn túl érkezett zárt ajánlatok elfogadtatni nem fognak.

Az árverési feltételek a városi gazdasági ügyosztálynál a hivatalos órák alatt mindenkor megtekinthetők.

Árverelőt tett ígérete, illetve ajánlata a leütéskor azonnal, Nagyvárad várost azonban csakis a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek jóváhagyása után kötelezi.

Nagyvárad, 1896. február 19-én.

Papp János,

tanácsnok,

az árverelő küldöttség elnöke.

42 2-3

Eladó téglá.

A nváradi téglá és agyagárugyár

részvénytársaság

gyártelepén 1895. évben gyártott mintegy 2 millió kézi verésű

I. oszt. szintégla,

alapozásokhoz igen alkalmas

vasas II. oszt. téglá

↔ jutnyos ár mellett ↔

eladó.

A megvett téglá a gyártelepepen átvethető, kivánságra a társaság saját fuvarosai által az építési helyre is szállítja.

Megrendeléseket elfogad

GÉCZY GÉZA

műszaki igazgató.

(Lakás: Olaszí, Nagy Fűzes-utca

447/b). szám.

39 2-3.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, czégünkkel ellátott aczéltollak.